

**Duration: 3 Hrs**

**Marks: 100**

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.
3. Question wise Marks indicated in right sides.

Q1. Attempt **any one** question.

20

A) Describe the socio-economic and political conditions of Maharashtra on the eve of 19<sup>th</sup> Century.

**OR**

B) Critically examine New Land Revenue System introduced by the British in Maharashtra during the colonial rule.

Q2. Attempt **any one** question.

20

A) Evaluate the role of Mahatma Phule in socio-religious reform movement of Maharashtra.

**OR**

B) Review the contribution of Prarthana Samaj for the social awakening in Maharashtra.

Q3. Attempt **any one** question.

20

A) Explain the role of Lokmanya Tilak and Lala Lajpat Rai in the Indian Freedom Struggle.

**OR**

B) Highlight on the contribution of Mahatma Gandhi in Non-Cooperation Movement.

Q4. Attempt **any one** question.

20

A) Discuss the contribution of leading social reformers of Maharashtra for social awakening through education.

**OR**

B) Examine the contributions of Dr. Babasaheb Ambedkar for the upliftment of Depressed Classes in Maharashtra.

Q5. Write short notes on **any two** of the following:

20

- A. Tribal uprisings in Maharashtra
- B. Justice Ranade
- C. Quit India Movement
- D. Sanyukt Maharashtra Movement

\*\*\*\*\*

(मराठी रुपांतर)

वेळ: ३ तास

एकूण गुण: १००

- सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.  
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.१ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

२०

अ) १९व्या शतकाच्या उंबरठ्यावरील महाराष्ट्राच्या सामाजिक-आर्थिक आणि राजकीय परिस्थितीचे वर्णन करा.

किंवा

ब) ब्रिटिशांनी महाराष्ट्रामध्ये लागू केलेल्या नवीन जमीन महसूल पद्धतीचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्र.२ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

२०

अ) महाराष्ट्राच्या सामाजिक-धार्मिक सुधारणा चळवळीतील महात्मा फुले यांच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

किंवा

ब) महाराष्ट्रातील सामाजिक-धार्मिक जागृतीमध्ये प्रार्थना समाजाच्या योगदानाचा आढावा घ्या.

प्र.३ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

२०

अ) भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यामध्ये लोकमान्य टिळक आणि लाल लाजपत राय यांची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

ब) चलेजाव चळवळीमध्ये महात्मा गांधी यांच्या योगदानावर प्रकाश टाका.

प्र.४ खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

२०

अ) शिक्षणाच्या माध्यमातून महाराष्ट्रातील समाजसुधारकांनी सामाजिक जागृतीमध्ये दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

किंवा

ब) महाराष्ट्रातील वंचित घटकांच्या उन्नतीकरिता डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

२०

अ. महाराष्ट्रातील आदिवासींंचे उठाव

ब. न्या. रानडे

क. चलेजाव चळवळ

ड. संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ

\*\*\*\*\*